

Músiques urbanes i populars

Codi: 100632

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Francesc D Assi Cortes Mir

Correu electrònic: Francesc.Cortes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Cap. És recomenable, però no imprescindible, tenir coneixements bàsics de vocabulari tècnic musical (harmonia, teoria musical, etc)

Objectius

- Identificar els principals processos que conformen les dinàmiques de les músiques populars i urbanes
- Obtenir una visió de conjunt crítica sobre la història i historiografia de la música popular
- Relacionar les músiques populars urbanes amb llurs contextos socials, històrics i cultural
- Aplicar a la recerca les principals eines teòriques i analítiques desenvolupades recentment en l'àmbit interdisciplinar dels Estudis de Música Popular (Popular Music Studies)
- Elaborar petites recerques crítiques sobre gèneres, grups, intèrprets, compositors i/o pràctiques de la música popular urbana dels segles XX i XXI
- Desenvolupar un pensament crític sobre la Musicologia i els Estudis de Música Popular que contribueixin, a llarg termin, a millorar el camp d'estudis

Competències

- Identificar i contrastar les diferents vies de recepció i consum musicals en la societat i en la cultura de cada època.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer i apreciar les manifestacions musicals de les cultures no occidentals, tradicionals i de l'àmbit popular i urbà.
- Relacionar les creacions musicals amb els seus diferents contextos, discriminant les funcions socials de la música, el seu paper i el del músic en la societat i en relació amb les altres manifestacions artístiques.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar i transmetre els coneixements adquirits a les demandes socials relacionades amb les músiques populars.
2. Avaluar el consum musical en la societat contemporània.
3. Desenvolupar estratègies argumentatives i actitudinals per fomentar el respecte entre propostes socioculturals diverses.
4. Determinar els principals conceptes tècnics i històrics relacionats amb les músiques populars i urbanes.
5. Discriminar els principals estils i les tècniques bàsiques de les músiques populars i urbanes, i saber posar-los en relació amb la praxi musical.
6. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
7. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
8. Identificar les connexions entre la creació musical actual i les circumstàncies sociopolítiques i culturals en què té lloc.
9. Mantenir el respecte de la diversitat d'idees, persones, situacions i cultures en el desenvolupament de la tasca musicològica.
10. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.

Continguts

Els Estudis de música popular -també anomenada "urbana", "de masses", "popular no-tradicional", etc.- són un camp relativament nou en l'àmbit de la Musicologia i en el conjunt de les Ciències socials. Les recerques en músiques populars iniciades a finals dels anys seixanta a universitats d'Europa i Estats Units han derivat amb el temps en una multiplicitat de corrents teòrics tan dispersos com enriquidors, resultat de la varietat de perspectives teòriques i epistemològiques que han anat sorgint.

Abastada des d'una perspectiva interdisciplinària que no es limita a l'observació cronològica de les grans "fites" de la història de la música, l'estudi de la música popular constitueix un àmbit privilegiat per a l'anàlisi tant de les estructures sonores o de la seva estètica com de les cultures musicals enteses com a propostes complexes que conformen una part fonamental de la realitat social i cultural en la qual vivim.

En aquest curs obrim les oïdes i ens movem a salts entre diversos gèneres i situacions musicals per explorar la seva (i la nostra) relació amb les indústries culturals, la tecnologia, els mitjans de comunicació i les pràctiques socials.

Els temes bàsics que estructuren el curs són els següents (inclou materials específics per a preparar-los):

T.1.- Presentació de l'assignatura. Conceptes bàsics per a l'estudi de la música popular
Materials complementaris T.1:

Horner, B. i Swiss, T. 1999. Key Terms in Popular Music and Culture. Oxford: Blackwell
Mendivil, Julio. 2016. En contra de la música. Herramientas para pensar, comprender y vivir las músicas. Buenos Aires: Gourmet

T.2.- Canon i historiografia de la música popular
Materials complementaris T.2:

Keightley, Keir. 2006 [2001]. "Reconsiderar el rock". A: S.Frih, W.Straw, J.Street. La otra historia del rock. Barcelona: MNT
Coen, Ethan i Joel Coen (directors). Oh Brother! (pel·lícula llargmetratge)
Wood, Sam (director). A Day at the Races (pel·lícula llargmetratge)
Tirro, Frank. 2001 [1993]. Historia del jazz clásico. Barcelona: MNT. Capítols: "El ragtime" (cap. 2) i "El blues" (cap. 3)

T.3.- Música i imatge: del videoclip als memes
Materials complementaris T.3:

Frith, Simon; A.Goodwin, L.Grossberg (eds). 1993. Sound and Vision. The Music Video Reader. New York: Routledge
Guillot, Eduardo. 1999. Rock en el cine. Valencia: La Máscara
López Cano, Rubén (2010) "La vida en copias. Breves cartografía del reciclaje musical digital". Letras. Imagen.

Sonido. Ciudad mediatizada. n.5: 171-185
 Viñuela, Eduardo. 2010. El videoclip en España (1980-1995). Gesto audiovisual. Madrid: ICCMU (Cap.1 "(In)Definición y singularidad del género" pp: 15-32)

T.4.- Technologies per a la música
 Materials complementaris T.4:
 Toop, David. "Océano de sonido". A: Luis Puig y Jenaro Talen (eds.). 1999. Las culturas del rock . Valencia: Fundación Bancaixa
 Théberge, Paul. "Conectados: la tecnología y la música popular". A: S.Frith, W.Straw y J.Street (eds). 2006 [2001]. La otra historia del rock. Barcelona: Ma Non Troppo

T.5.- Cançons, coples i crooners
 Materials complementaris T.5:
 Vázquez Montalbán, Manuel. 2013 [1974]. Cien años de canción y music-hall. Barcelona: Nortesur
 Peñasco, Rosa. 2000. La copla sabe de leyes. Madrid: Alianza
 Turtós, Jordi y Magda Bonet. 1998. Cantautores en España. Madrid: Celeste
 Garza, María Luisa de la. 2008. Ni aquí ni allá. El emigrante en los corridos y en otras canciones populares. México, D.F.: Laberinto

T.6.- Gènere i música popular
 Materials complementaris T.6:
 Whiteley, Sheila. 2000. Women and Popular Music: Sexuality, Identity and Subjectivity. New York: Routledge
 Viñuela, Laura. 2003. La perspectiva de género y la música popular: dos nuevos retos para la musicología.
 Oviedo: K R K
 Jarman-Ivens, Freya. 2007. Oh boy!: masculinities and popular music. New York: Routledge
 Whiteley, Sheila; Jennifer Rycenga (eds). 2006. Queering the Popular Pitch. New York: Taylor & Francis

T.7.- Música, indústria i mitjans de comunicació
 Materials complementaris T.7:
 Negus, Keith. 2005 [1999]. Los géneros musicales y la cultura de las multinacionales. Barcelona: Paidós
 Fouce, Héctor. 2010. "De la crisis del mercado discográfico a las nuevas prácticas de escucha". Comunicar. Revista Científica de Educomunicación, 34, v. XVII, pág. 65-72. (Accessible on-line a:<http://www.revistacomunicar.com/index.php?contenido=detalles&numero=34&articulo=34-2010-08>)
 Fundación Alternativas. 2006. Plan Integral de Apoyo a la música. Estudio sobre la industria musical y sus problemática actual (Document accessible on-line: <http://especiales.ideal.es/pdf/estudio-pirateria.pdf>)

T.8.- Panorama 2.O.
 Materials complementaris T.8:

Sinnreich, Aram (2010) Mashed Up: Music, Technology, and the Rise of Configurable Culture. University of Massachusetts .
 Lessig, Lawrence (2008) Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy. PenguinPress
 López Cano, Rubén (2018) Música dispersa. Apropiación, influencias, robos y remix en la era de la escucha digital. Barcelona: Musikeon Books

Metodologia

L'assignatura té format de seminari i la metodologia d'aprenentatge implica activament l'estudiant. Els continguts del curs s'adquiriran principalment mitjançant la lectura i la discussió dels textos seleccionats, així com de l'anàlisi i el debat sobre els materials audiovisuals proposats. Es treballarà a partir de casos d'estudi concrets i pràctics, dels quals se'n derivaran els aspectes teòrics i els conceptes clau de l'assignatura.

Activitats en grup a l'aula

Al llarg de les sessions de classe, es comparteix treball col·lectiu sobre diversos materials audiovisuals (enregistraments personals low-fi, videoclips, fragments de pel·lícules) o escrits (premsa, textos curts, etc). Els materials poden ser proposats per la professora o els estudiants, i sempre estaran relacionats amb el tema del programa del curs que s'està estudiant.

Les activitats s'estructuren primer en petits grups que, dins l'aula, s'organitzen autònomament per reflexionar i discutir sobre els materials proposats. Seguidament, el treball en grups es posa en comú amb la resta d'estudiants i la professora, per tal de debatre col·lectivament i extreure'n conclusions útils per al tema d'estudi del temari.

Preparació i presentació oral en grup

Les tres primeres setmanes de classe, els estudiants pacten amb la professora un tema de treball relacionat amb els continguts del curs, sobre el que hauran d'aprofundir en una recerca autònoma. El treball de recerca es realitza en petits grups (de 3 a 5 estudiants) per tal de facilitar el debat, l'intercanvi d'opinions i d'estratègies de treballs entre els i les alumnes. Una vegada finalitzada la recerca i, amb un calendari prèviament pactat, s'exposa davant de tot el grup de classe, presentant-ne els principals resultats i proposant un tema de discussió derivat de l'exposició a la resta de companys. La professora supervisarà la recerca i la presentació a classe i ajudarà a moderar el debat.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions presencials i d'avaluació	41	1,64	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Activitats en grup a l'aula	0	0	1, 3, 4, 6, 8, 9
Preparació i presentació oral en grup	5	0,2	3, 6, 7, 8, 9, 10
Tutories individuals i de grup	5	0,2	1, 3, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Estudi, lectura i preparació de materials del curs	72	2,88	2, 3, 4, 6, 8, 9

Avaluació

L'assignatura està pensada amb sessions participatives en les quals l'assistència continuada a classe és recomenada. Tot i això, l'assistència no és obligatòria i, per tant, l'avaluació no la penalitzarà. Sí es valorarà molt positivament la participació activa i continuada en les sessions de classe del curs. La valoració d'aquesta participació i la realització de les petites activitats i pràctiques que es proposaran a l'aula serà d'un 10% sobre la nota global.

El gruix de l'avaluació individual es farà a partir de dues proves parcials escrites, una a meitat del semestre i una altra al final, en les quals l'estudiant haurà de demostrar els coneixements adquirits. El format de les proves serà de preguntes curtes i/o multiopció, i contindrà alguns casos concrets il·lustrats amb àudios i vídeos. Cadascuna de les proves tindrà un pes d'un 30% sobre l'avaluació global.

Un altre 30% de l'avaluació es puntua a partir d'una recerca sobre un tema relacionat amb els continguts del curs, pactat prèviament amb la professora. El treball, que es realitzarà en petits grups, es presentarà oralment a classe i serà debatut col·lectivament. Els materials de suport a la presentació (vídeos, PwP, Prezi, etc) seran revisats i avaluats per la professora (15% de la nota del curs). Aquests materials, ja revisats, es penjaran al Moodle de l'assignatura i serviran com a material de complementari de treball per a tots els estudiants.

L'assignatura ofereix la possibilitat de reavaluació, però aquesta es considera una mesura excepcional, atès que l'objectiu és una avaluació continuada de l'activitat al llarg de tot el semestre. Per presentar-se a la reavaluació caldrà haver superat, com a mínim, una de les dues proves parcials escrites amb una nota de 5,5.

Per a considerar la qualificació "no avaluable" (anterior "no presentar"), l'estudiant haurà d'haver abandonat el seguiment de l'assignatura sense haver realitzat cap prova d'avaluació escrita o només el primer parcial.

La revisió de les qualificacions finals es realitzarà de manera presencial al despatx de la profesora, en dates anunciades amb antelació i sempre en el termini màxim de dues setmanes, a comptar des del lliurament de les qualificacions als estudiants.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats en grup a l'aula	10%	8	0,32	1, 3, 4, 6, 8, 9
PARCIAL I. Prova escrita individual	30%	2	0,08	3, 4, 5, 7, 8
PARCIAL II. Prova escrita individual	30%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Preparació i presentació oral en grup	15%	10	0,4	3, 6, 7, 8, 9, 10
Treball escrit/audiovisual (materials de suport a exposició oral)	15%	5	0,2	1, 4, 7, 8, 10

Bibliografia

- Garcia Peinazo, Diego. 2017. *Rock andaluz: significación musical, identidades e ideología en la España del tardofranquismo y la transición*. Madrid: SEDEM
- Gillet, Charlie. 2008. *Historia del rock and roll: El sonido de la ciudad (2 vol.)*. Barcelona: Ma Non Troppo
- Iglesias, Iván. 2017. *La modernidad elusiva: jazz, baile y política en la Guerra Civil española y el franquismo (1936-1968)*. Madrid: CSIC
- Longhurst, Brian. 1996. *Popular Music and Society*. Cambridge: Polity Press
- Martínez, Silvia and Fouce, Hector. 2013. *Made in Spain. Studies in Popular Music*. New York: Routledge
- Middleton, Richard. 1990. *Studying Popular Music*. Buckingham: Open University Press
- Mora, Kiko y Viñuela, Eduardo. 2013. *Rock around Spain. Historia, industria, escenas y medios de comunicación*. Lleida: Universitat de Lleida
- Shuker, Roy. 2005. *Diccionario del rock y la música popular*. Barcelona: Ma Non Troppo [trad. de Understanding Popular Music, 1994]
- Southern, Eileen. 2001. *Historia de la música negra norteamericana*. Madrid: Akal
- Tirro, Frank. 2001 [1993]. *Historia del Jazz clásico / Historia del jazz moderno*. Barcelona: Ma NonTroppo

AUDIOVISUALS RECOMANATS

- Friedgen, Bud (director). 2004. *Historia del rock and roll: El sonido de la ciudad (5 DVD)*. Warner Bros. Entertainment
- Burns, Ken (director). 2000. *Jazz: A Film (10 DVD)*. PBS Home Video. [Versió en castellà: Jazz. La Historia. Divisa Home Video, 2004]. Fragments on line a: <http://www.pbs.org/kenburns/jazz/home/>